

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/67/2021
Identifikačné číslo spisu:	1517210795
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1517210795.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého D. D., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho u matky a zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, ako opatrovníkom, matky E. I. J., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v T., E. XX, zastúpenej plnomocnenkyňou Blaňár & Partners s. r. o., so sídlom v Bratislave, Gunduličova 4, IČO: 36 866 784, a otca D. D., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v T., H. XX, zastúpeného splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Zuzana Papšíková, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Jágeho 8, IČO: 36 800 040, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20P/246/2017, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2021 sp. zn. 11CoP/360/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. júna 2019 č. k. 20P/246/2017-1020 I. zveril maloletého D. do osobnej starostlivosti matky; II. oboch rodičov oprávnil maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok; III. otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého D. v sume 350,- eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletého, počnúc 27. júnom 2017; IV. zročné výživné za obdobie od 27. júna 2017 do 30. júna 2019 v celkovej sume 4.826,66 eur povolil otcovi zaplatiť v splátkach po 800,- eur mesačne spolu s bežným výživným, počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia pod stratou výhody splátok; V. otec je oprávnený stýkať sa s maloletým s výnimkou osobitnej úpravy styku počas zimných, jarných, veľkonočných a letných prázdnin 1/ každý párny kalendárny týždeň od piatka od 12.00 hod. do nedele do 17.00 hod. a každý kalendárny týždeň v stredu od 12.00 hod. do 18.00 hod., 2/ počas letných prázdnin v každom kalendárnom roku: a/ každý párny kalendárny týždeň od piatka od 12.00 hod. do nedele do 17.00 hod. a b/ od tretej júlovej soboty od 09.00 hod. do štvrtej júlovej soboty do 18.00 hod. a od tretej augustovej soboty od 09.00 hod. do štvrtej augustovej soboty do 18.00 hod., 3/ počas zimných prázdnin každý nepárny kalendárny rok od 26. decembra od 10.00 hod. do 2. januára nasledujúceho párneho kalendárneho roka do 16.00 hod.,

každý párny kalendárny rok od 24. decembra od 16.00 hod. do 26. decembra do 10.00 hod. a od 2. januára nasledujúceho nepárneho kalendárneho roka od 16.00 hod. do 6. januára do 18.00 hod., 4/ počas jarných prázdnin každý nepárny kalendárny rok od soboty nasledujúcej po poslednom školskom dni od 10.00 hod. do nasledujúcej soboty do 17.00 hod., 5/ počas veľkonočných prázdnin každý párny rok od Veľkého piatka od 10.00 hod. do Veľkonočného pondelka do 18.00 hod.; VI. za miesto prevzatia a odovzdania maloletého určil predškolské alebo školské zariadenie, ktoré maloletý navštevuje, v prípade neprítomnosti v tomto zariadení, za miesto prevzatia a odovzdania maloletého určil bydlisko matky; VII. vyslovil, že rozsudok je vykonateľný doručením vo výroku V ods. 1 a vo výroku V ods. 2 písm. a/; VIII. vo zvyšku návrh zamietol; IX. vyslovil, že o trovách znaleckého dokazovania rozhodne samostatným uznesením a X. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Rozsudok právne zdôvodnil ust. § 24 ods. 1 a 4, § 25 ods. 1 a 2, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 65 ods. 1 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Vecne dôvodil, že rodičia maloletého spolu nežijú a o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k dieťaťu sa nedohodli. Pri rozhodovaní o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky prihliadal súd prvej inštancie na odporúčanie znalca, súhlas otca a opatrovníka maloletého. Oboch rodičov oprávnil zastupovať maloletého a spravovať jeho majetok, keďže nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by malo byť toto právo otca obmedzené. Pri určení výživného poukázal na odôvodnené potreby maloletého dieťaťa, vzal do úvahy možnosti a schopnosti povinného, teda rodiča, na ktorého je dieťa výživou odkázané. Pokiaľ ide o úpravu styku súd prvej inštancie uviedol, že otec sa s maloletým stretáva približne rok a pol každú druhú sobotu a nedeľu, matka mu v styku s ním nebráni, styk sa realizuje bez väčších problémov, ale bez prespatia maloletého u otca. Medzi rodičmi nepanujú priateľské vzťahy. Konštatoval, že matka počas celého konania (2 roky) neumožnila maloletému prespať u otca a nerešpektovala odporúčania znalca podrobiť sa intervencii psychológa. Prihliadol na závery znalca, ktorý nezistil žiadnu prekážku, aby maloletý separáciu od matky a prespávanie u otca nezvládol. Súd prvej inštancie ďalej prihliadol na adaptáciu maloletého v predškolskom zariadení a správu z materskej školy. Súdom prvej inštancie upravený styk zohľadňuje vzájomný vzťah otca a maloletého, jeho denný režim, vzdialenosť bydlísk rodičov a ich pracovné zaťaženie a za aktuálnej situácie je v najlepšom záujme dieťaťa. Matka zanedbala riadnu prípravu maloletého na styk i s prespatím, v tomto smere je kontraproduktívna, pričom aj zo znaleckého dokazovania vyplynulo, že svoj negatívny vzťah k otcovi a k jeho partnerke prenáša na maloletého, čím mu jednoznačne škodí. Dané rozhodnutie umožní otcovi aspoň v minimálnom rozsahu viac výchovne vplývať na maloletého a budovať si s ním citový vzťah, pričom v konaní nebolo preukázané ohrozovanie maloletého otcom. Otec sa chce a vie postarať o maloletého a má vytvorené veľmi dobré podmienky bytové i materiálne. Miestom prevzatia a odovzdania dieťaťa určil predškolské, alebo školské zariadenie a v prípade jeho neprítomnosti v zariadení, bydlisko matky, čím sa eliminuje kontakt rodičov a možné nežiaduce napätie. Súčasne súd prvej inštancie odôvodnil, prečo neprihliadol na matkou predložené správy MTS Consult, s.r.o., E.. E. Q. R., vyjadrenie a odporúčanie detského psychológa E.. Q. W. Q. a prečo nevykonával dôkaz navrhnutý matkou, a to výsluchom svedkyne E.. Q. R.. O vykonateľnosti rozsudku vo výroku V ods. 1 a ods. 2 písm. a/ rozhodol podľa § 233 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C. s. p.“) na návrh opatrovníka berúc úvahy výsledky znaleckého dokazovania, vek maloletého, jeho vzťah s otcom a nečinnosť matky v súvislosti s umožnením mu u otca prespať. Rozhodnutie o trovách konania bolo odôvodnené ust. § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C. m. p.“).

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie matky rozsudkom z 31. augusta 2021 sp. zn. 11CoP/360/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 C. s. p. v časti úpravy styku otca s maloletým zmenil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým, s výnimkou sviatkov a školských prázdnin vyhlásených vyhláškou Ministerstva školstva Slovenskej republiky nasledovne: každý párny kalendárny týždeň od piatku od 15.00 hod. do soboty do 19.00 hod. a každý týždeň v kalendárnom roku v stredu od 15.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že otec si maloletého prevezme v školskom zariadení a odovzdá ho matke po skončení styku v mieste bydliska matky. V prípade neprítomnosti dieťaťa v školskom zariadení je

miestom prevzatia a odovzdania bydlisko matky. Počas vianočných sviatkov a zimných školských prázdnin je otec oprávnený stretávať sa s maloletým každý nepárny kalendárny rok od 25. decembra od 10.00 hod. do 26. decembra do 18.00 hod. a od 31. decembra od 10.00 hod. do 4. januára nasledujúceho kalendárneho roka do 18.00 hod. a každý párny kalendárny rok od 23. decembra od 16.00 hod. do 25. decembra do 15.00 hod. a od 3. januára nasledujúceho nepárneho kalendárneho roka od 10.00 hod. do posledného dňa zimných školských prázdnin do 18.00 hod. s tým, že miestom odovzdania a prevzatia maloletého je bydlisko matky. Matka je povinná maloleté dieťa na styk riadne pripraviť. Vo zvyšku v napadnutej časti, ktorou súd upravil styk otca s maloletým počas letných a jarných školských prázdnin a počas veľkonočných sviatkov rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správny potvrdil. Odvolacie konanie v napadnutej časti o výživnom podľa ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C. m. p.“) v spojení s § 369 ods. 3 C. s. p. zastavil (keď matka pred rozhodnutím odvolacieho súdu vzala späť odvolanie v tejto časti) a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal.

4. Dôvodil, že podľa § 360 ods. 1, § 361 a § 362 C. m. p. a § 325 ods. 1 C. s. p. uznesením z 25. mája 2021 sp. zn. 11CoPno/8/2021 začal konanie bez návrhu o nariadenie neodkladného opatrenia v odvolacom konaní a nariadil neodkladné opatrenie, ktorým od 29. mája 2021 upravil styk otca s maloletým na každý týždeň v kalendárnom roku v stredu v čase od 12.30 hod. do 17.30 hod. a v piatok v čase od 12.30 hod. do 17.30 hod. za miesto prevzatia dieťaťa určil predškolské zariadenie a v prípade neprítomnosti maloletého v predškolskom zariadení bydlisko matky a za miesto odovzdania dieťaťa určil bydlisko matky a každý párny týždeň v kalendárnom roku v sobotu v čase od 12.30 hod. do 17.30 hod. s tým, že tu za miesto prevzatia a odovzdania maloletého určil bydlisko matky. Matke uložil povinnosť pripraviť maloletého na styk s otcom. Vzhľadom na okolnosti, ktoré nastali v rodine v priebehu odvolacieho konania (incident medzi rodičmi z júna 2020 a absencia styku otca s maloletým), odvolací súd postupom podľa § 384 a § 385 C. s. p. nariadil pojednávanie a doplnil dokazovanie. Z listinných dôkazov predložených v odvolacom konaní, zo správy opatrovníka z 18. mája 2021 vyplynulo, že obaja rodičia majú zabezpečené vhodné podmienky pre priaznivý vývin maloletého (šetrenie pomerov v domácnosti rodičov) a maloletý sa v rámci vykonaného pohovoru vyjadril, že u otca má svoju izbu, bol u neho naposledy minulý rok, otec sa s ním hráva sporadicky, v byte býva s priateľkou, ktorá sa s ním tiež hrá. U otca párkrát prespal, ale necítil sa dobre, pretože nemal pri sebe matku. S otcom si robia program, chcel by s ním byť, ale zatiaľ iba na chvíľu v prítomnosti matky. Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že maloletý mal vybudovaný vzťah s otcom, ich spoločné stretnutia sa realizovali, avšak prespania maloletého v domácnosti otca sa uskutočnili len v nepatrnom rozsahu. Podpora budovať a rozvíjať vzťah maloletého s otcom bola súdom prvej inštancie zohľadnená a odporúčaná aj s prihliadnutím na závery znaleckého dokazovania. Vzhľadom na časový odstup od vydania napadnutého rozhodnutia a nové okolnosti, ktoré nastali v odvolacom konaní, odvolací súd berúc do úvahy prežívanie maloletého súvisiace s incidentom, ku ktorému došlo medzi rodičmi v mesiaci jún 2020 (napadnutie matky otcom maloletého) a ktorého bol účastný, považoval za nevyhnutné a súladné so záujmom maloletého, dočasne nastaviť režim stretnutí (v odvolacom konaní) so zámerom poskytnutia priestoru maloletému na obnovu kontaktu s otcom, keďže tento sa od uvedenej udalosti nerealizoval.

5. Odvolací súd nespochybnil, že prežívanie maloletého ovplyvnila daná udalosť (spôsobila dieťaťu stres), v dôsledku čoho prirodzene potreboval čas na jej spracovanie tak, ako odporúčala aj psychologička E.. E. Q. R. a H.. I. P., H.. Ich závery z obdobia bezprostredne po udalosti a odporúčania prerušiť dočasne kontakt otca s maloletým v podstate boli naplnené, keď od júna 2020 do mája 2021, t.j. po dobu 11 mesiacov, sa styk nerealizoval. V priebehu tohto obdobia bol matke aj maloletému poskytnutý dostatok času na vyrovnanie sa s prežitou udalosťou. Správy psychologičky E.. E. Q. R. a H.. I. P., H.. nemožno považovať za objektívne (s výnimkou správy E.. E. R. Q. z 19. augusta 2021), pretože boli vypracované bez akejkoľvek súčinnosti otca, bez pozorovania interakcie maloletého s otcom a vychádzali výhradne z údajov poskytnutých matkou. Odvolací súd však napriek uvedenému vzal do úvahy spoluprácu psychologičky s matkou, ale najmä jej spoluprácu s maloletým a prihliadol na správu z 19. augusta 2021 (vyjadrenie maloletého prezentované pred osobou, ktorú pozná a absolvoval s ňou viacero stretnutí, treba zohľadniť), obsahujúcu informácie a závery z interakcie maloletého s otcom a

jeho preberania v predškolskom zariadení. Vychádzajúc z obsahu danej správy odvolací súd nespochybnil závery o blízkom a pevnom vzťahu maloletého k matke, ktorá predstavuje pre neho bezpečie a istotu, čo je prirodzené, vzhľadom na predchádzajúcu dobu trávenia času výhradne s matkou. Je však potrebné zdôrazniť, že maloletý má dvoch rodičov, má právo byť v kontakte aj s nerezidenčným rodičom, teda otcom, ktorý má záujem budovať a rozvíjať si s ním vzťah, stretávať sa s ním a tráviť spoločný čas. Rodičia sú pri výkone svojich rodičovských práv a povinností rovnoprávni. Pokiaľ majú rodičia nezhody, je ich povinnosťou hľadať riešenia na odstránenie konfliktov aj prípadnou odbornou pomocou a využiť všetky ponúkané možnosti (súdom alebo opatrovníkom maloletého) s cieľom zlepšenia spoločnej komunikácie a rešpektovania role druhého rodiča.

6. Súd prvej inštancie usmerňoval rodičov k spolupráci, ku korektnej komunikácii, empatii vo vzťahu k maloletému a odporúčal im odborné psychologické poradenstvo. V prípade, ak matka poukázala na potrebu zisťovania názoru maloletého, odvolací súd uviedol, že na názor maloletého, ktorý je vo veku 6 rokov, kedy dokáže vyjadriť svoje pocity a želania, prihliadol. Z jeho vyjadrenia v odvolacom konaní (z mája 2021) pred opatrovníkom, t.j. po 11 mesiacoch nerealizovania styku s otcom vyplýva jeho záujem o stretnutia s otcom, ktorého domácnosť a rovnako jeho partnerku pozná, avšak súčasne prezentoval názor realizovať stretnutia v prítomnosti matky. Odvolací súd vyhodnocoval správy rodičov obsahujúce informácie o styku otca s maloletým (každý z rodičov vnímal kontakty, preberanie a odovzdanie maloletého otcovi zo svojho pohľadu). Podstatná bola aj informácia opatrovníka z preberania maloletého otcom 4. júna 2021, ktoré vyhodnotil ako bezproblémové.

7. Odvolací súd s prihliadnutím na okolnosti, ktoré nastali v odvolacom konaní, obnovenú realizáciu styku otca s maloletým, nástup maloletého na základnú školu, dospel k záveru o potrebe čiastočne redukovať súdom prvej inštancie určený rozsah styku počas bežných pracovných dní, vianočných a zimných školských prázdnin. Pri určení styku počas pracovného týždňa každú stredu zohľadnil školský režim maloletého a jeho nové povinnosti a za primeraný a vhodný považoval čas stretnutia od 15.00 hod. do 18.00 hod. Na návrh matky neurčiť styk počas pracovného týždňa neprihliadal, nakoľko pre rozvíjanie vzťahu otca s maloletým je potrebná širšia intenzita styku, navyše, ak víkendový styk je krátky. Odvolací súd redukoval styk v priebehu víkendov na každý párny kalendárny týždeň od piatku od 15.00 hod. do soboty do 19.00 hod. zohľadňujúc aktuálny stav, názor maloletého a jeho nastavenie. Vzhľadom na konflikty medzi rodičmi, potrebu ich minimalizovať a zabezpečiť pokojné preberanie maloletého, dospel odvolací súd k záveru o vhodnosti preberania maloletého na styk otcom v školskom zariadení. Takto nastavený rozsah styku rešpektuje názor maloletého, jeho vek, záujem, zdravý psychický a fyzický vývin, väzbu na matku a potrebu budovania a rozvíjania vzťahu s otcom. Odvolací súd ďalej dospel k záveru o potrebe zmeny úpravy styku počas vianočných sviatkov a zimných školských prázdnin (v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie taktiež zmenil tak, ako vyplýva z výroku rozhodnutia odvolacieho súdu) s prihliadnutím na aktuálny stav a prežívanie maloletého a skutočnosť, že pôjde o prvé dlhšie obdobie, ktoré bude tráviť maloletý u otca. Súd prvej inštancie správne rozhodol o úprave styku otca s maloletým počas jarných a letných školských prázdnin a veľkonočných sviatkov (v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil), keď obaja rodičia majú právo s maloletým si urobiť program aj v dovolenkovom a prázdninovom období, pričom v tomto období je dieťa v inom režime (bez povinností).

8. Styk počas letných prázdnin nebol síce upravený rovnomerne medzi rodičmi, avšak jeho úprava (vyšší pomer dní na strane matky oproti otcovi) zohľadňuje väzbu maloletého na matku. Okrem víkendu s otcom v priebehu leta je aktuálne postačujúci týždňový pobyt maloletého s otcom, ktorý rozsah je možné do budúcnosti zmeniť. V závere odvolací súd dodal, že nevyhovela návrhu matky na doplnenie dokazovania opakovaným zisťovaním názoru maloletého považujúc ho za nevhodný a neúčelný a vykonané dokazovanie za postačujúce, keďže maloletý bol vypočutý v odvolacom konaní opatrovníkom a po realizácii styku s otcom v priebehu odvolacieho konania prezentoval svoje stanovisko k stretávaniu s otcom aj pred psychologičkou E. E. Q. R.. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania bolo odôvodnené ust. § 52 C. m. p.

9. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti úpravy styku maloletého s otcom podala matka

(ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ust. § 420 písm. f/ C. s. p. (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti a vrátenie mu veci na ďalšie konanie. Súčasne navrhla odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu. Matka zhrnula skutkové okolnosti danej veci. Vádu zmatečnosti videla v tom, že súd v rámci pojednávania neumožnil výsluch maloletého pred súdom, hoci o to matka (opakovane) aj maloletý výslovne požiadali. Poukázala pritom na § 38 C. m. p. a článok 12 Dohovoru o právach dieťaťa (príloha uznesenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 104/1991 Zb. ďalej len „dohovor“). Súd je povinný názor maloletého zisťovať a mal by vypočuť dieťa, ak samo o to prejaví iniciatívu (maloletý sa dopytoval, či ho súd vypočuje, že by chcel niekomu povedať, ako si to on predstavuje). Uviedla, že výsluch z mája 2021 je z obdobia ešte pred obnovením styku maloletého s otcom, pričom súd ani neprihliadol na názor vyslovený maloletým a pri výsluchu maloletého u E.. R. bol prítomný aj otec (teda šlo o výsluch v rozpore s § 38 ods. 2 C. m. p.). Súd by mal sledovať najlepší záujem maloletého dieťaťa. V dovolaní matka ďalej namietala, že odvolací súd sa nezaoberal zmenou jej odvolacieho návrhu ohľadom nastavenia periodicity víkendových stretnutí maloletého a otca. Matka vo svojom podaní z 18. augusta 2021 zmenila odvolací návrh vo vzťahu k úprave styku maloletého s otcom a navrhovala, aby sa víkendové stretnutia s otcom realizovali počas nepárnych kalendárnych týždňov (z dôvodu, aby maloletý mohol tráviť čas s matkou spoločne s jej partnerom a jeho deťmi, s ktorými má dobrý vzťah). Túto zmenu odvolacieho návrhu matky však odvolací súd zamietol bez uvedenia dôvodov, prečo tak rozhodol. Matka ďalej dodala, že odvolacím súdom stanovená úprava styku maloletého a otca počas letných prázdnin je zmatečná, keďže z rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, či sa počas týždňových pobytov maloletého a otca zároveň uplatňuje aj víkendový režim platný generálne počas letných prázdnin. Odôvodnenie je v rozpore s výrokom odvolacieho súdu, keďže počas letných prázdnin je styk maloletého s otcom oproti matke takmer v pomere 1:1 (teda nie v prospech matky vo väčšom rozsahu). Úprava styku by mala byť určená jedným rozhodnutím, čo v danom prípade nie je, preto je rozsudok odvolacieho súdu (v časti úpravy styku počas letných prázdnin) zmatečný.

10. Opatrovník dovolací návrh nepodal.

11. Otec navrhol dovolanie matky ako nedôvodné zamietnuť. Skutočnosti uvádzané matkou neboli úplné pre pochopenie celej situácie. Zdôraznil, že celé súdne konanie trvalo viac ako 4 roky, počas ktorých sa otec mohol stretávať s maloletým iba podľa vôle matky. K priestupkovému konaniu (fyzickému napadnutiu matky) uviedol, že 15 minút čakal, kým mu matka dobrovoľne odovzdá maloletého, čo sa ale nestalo a tak sa jej pokúsil ho fyzicky odňať, pričom matka začala vyvolávať rozruch a kričať. K porušeniu práva na spravodlivý proces vo vzťahu k matke maloletého nedošlo. Odvolací súd sa v bode 26 rozsudku jasne a zrozumiteľne vysporiadal s tým, prečo považoval výsluch maloletého za nehospodárny. Dodal, že odvolací súd nie je viazaný odvolacími návrhmi rodičov. K matkou tvrdenej zmatečnosti stanovenej úpravy styku maloletého a otca počas letných prázdnin uviedol, že úprava stretávania sa rodičov s maloletými sa niekedy ťažko formulujú tak, aby podchytili všetky časové nezrovnalosti.

12. Matka vo svojich následných vyjadreniach zotrvala na podanom dovolaní, dôvodoch v ňom uvedených ako i na odklade vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) za splnenia tiež podmienok zastúpenia účastníka a spisania jeho dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie matky maloletého nie je prípustné.

14. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti

tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

15. Podľa § 420 C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Matka maloletého vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., keď túto zmätočnosťnú vadu videla v nevypočutí maloletého (napriek jej návrhu a návrhu maloletého), v opomenutí odvolacieho súdu zaoberať sa zmenou návrhu (odvolacieho návrhu matky), v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v časti úpravy styku počas letných prázdnin a v nesúlade výroku s odôvodnením rozhodnutia v tejto časti.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie matky, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

18. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

19. Námietku dovolateľky týkajúcu sa nevypočutia maloletého odvolacím súdom dovolací súd považoval za nedôvodnú z nasledovných dôvodov.

20. Podľa § 38 C. m. p. ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

21. Podľa § 43 ods. 1 zákona o rodine (obdobne čl. 12 dohovoru) maloleté dieťa, ktoré je schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, má právo vyjadrovať ho slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

22. Právo dieťaťa vyjadriť samostatne svoj názor patrí maloletému dieťaťu vždy. Je logické, že nie je

nemenné, ale vyvíja sa. Čím je dieťa staršie, tým väčšia váha a pozornosť má byť venovaná jeho názoru (Pavelková, B. Zákon o rodine. Komentár. 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 252 - 259).

23. Citované ustanovenie § 38 C. m. p. už nemenuje spôsoby, ktorými je možné názor dieťaťa zisťovať (prostredníctvom zástupcu dieťaťa, prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu maloletého dieťaťa, znaleckým posudkom), ako to robil O. s. p. (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platný a účinný do 30.06.2016). Všetky vymenované spôsoby súd aj naďalej pozná a vie vyhodnotiť, ktorý z nich považuje za zodpovedajúci veku a vyspelosti dieťaťa. Je na posúdení súdu, ktorý spôsob zistenia názoru dieťaťa zvolí, nie je vylúčená aj kombinácia viacerých spôsobov. Závisí to najmä od veku dieťaťa a jeho prípadnej rozumovej vyspelosti (Pavelková, B. Zákon o rodine. Komentár. 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 252 - 259).

24. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni rozumovej vyspelosti dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie jeho najlepšieho záujmu (tu por. tiež uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2016 sp. zn. 5Cdo/492/2015). Najvyšší súd tu upozorňuje, že nie je možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESLP vo veci C. c/a Fínsko z 9. mája 2006 č. 18249/02, body 57 - 59). Súčasne môže nastať aj situácia, kedy súd po starostlivom zvážení okolností konkrétneho prípadu dospeje k záveru, že osobné vypočutie dieťaťa nie je vhodné a nepôjde pritom o porušenie dohovoru (rozsudok veľkého senátu ESLP vo veci Sahin c/a Nemecko z 8. júla 2003 č. 30943/96, § 74 - 77).

25. Z obsahu spisu v danej veci vyplýva, že názor maloletého bol zisťovaný prostredníctvom opatrovníka v odvolacom konaní (pred realizáciou styku maloletého s otcom po dlhšom čase) a odvolací súd dospel k záveru, že doplnenie dokazovania opakovaným zisťovaním názoru maloletého považuje za nehospodárne a neúčelné a vykonané dokazovanie za postačujúce pre rozhodnutie vo veci. Odvolací súd v tomto smere rozhodnutie teda i odôvodnil.

26. V súvislosti s výsluchom maloletého odvolacím súdom (čím malo dôjsť k porušeniu práv dovolateľky) je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 dohovoru, ako ani zo zákona o rodine, či Civilného mimosporového poriadku, nevyplyvajú v tomto smere pre dovolateľku žiadne práva. Ide tu výlučne o práva dieťaťa, a preto aj prípadne porušenie citovaných ustanovení, zákonov, či dohovoru nemôže dovolateľke zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. (tu porovnaj uznesenie najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. augusta 2017 sp. zn. 5Cdo/47/2017, uvádzané ako R 22/2018).

27. Dovolací súd v tejto súvislosti pre úplnosť uvádza, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

28. Prípustnosť dovolania z vyššie matkou uvedeného dôvodu preto vyvodit' nemožno.

29. Pokiaľ matka namietala, že došlo k opomenutiu zmeny návrhu, resp. zmeny odvolacieho návrhu, tu je potrebné dodať, že podľa § 381 C. s. p. odvolací súd nie je viazaný odvolacím návrhom. Navyše je potrebné doplniť, že v danej veci ide o mimosporové konanie, kde je možné meniť aj návrh na začatie konania v priebehu odvolacieho konania. V konaniach, ktoré môžu začať ex offio súd nie je viazaný návrhmi účastníkov konania a preto nemusí o zmene návrhu rozhodovať (porov. Smyčková, R., Števec, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 222). V danej veci je ale zrejmé, že odvolací súd na zmenu

návrhu matky prihladal (ods. 10 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), a preto námietka o opomenutí v tomto smere nebola namieste. Pre úplnosť sa tu javí vhodné dodať, že v podaní, kde bola zmena matkou odôvodnená (č. l. 1548 a nasl. spisu) neuvádzala ako dôvod tejto zmeny možnosť trávenia času maloletého s deťmi jej partnera (toto uviedla až v dovolaní).

30. K dovolateľkou tvrdenej zmätočnej úprave styku otca s dieťaťom počas letných prázdnin je potrebné uviesť, že odvolací súd nastavil úpravu styku otca s maloletým dostatočne jasne. Nie je podmienkou, aby styk bol upravený výslovne len rozhodnutím súdu tej istej inštancie. Rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sú chápané v organickej jednote ako celok. Tu je potrebné dodať, že úprava počas (letných) prázdnin je vo vzťahu k úprave bežného styku špeciálna a konzumuje ju. To znamená, že úprava styku počas prázdnin nahrádza bežnú úpravu styku. V tomto smere potom neobstojí ani námietka nesúladu odôvodnenia s výrokom rozhodnutia ohľadom úpravy letných prázdnin (je zrejmé, že styk je vymedzený vo vzťahu k matke vo väčšom rozsahu ako vo vzťahu k otcovi).

31. Čo sa týka námietky nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že v zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu (R 2/2016) prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska - pokiaľ ide o jeho druhú vetu, hovoriacu o nedostatku dôvodov rozhodnutia ako o postupe súdu odnímajúcim účastníkom konania možnosť konať pred súdom - nedotkli, preto ho v tomto smere (pokiaľ ide o jeho druhú vetu) treba považovať naďalej za aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

32. V posudzovanom prípade odvolací súd v tejto časti (úprava styku počas letných prázdnin) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C. s. p. Z odôvodnení rozhodnutí nižších súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd a pred ním súd prvej inštancie odôvodnili svoje rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

33. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

34. Za procesnú vadu konania uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Prípustnosť dovolania s prihladnutím na argumentáciu matky z § 420 písm. f/ C. s. p. nebolo možné vyvodiť (nebola zistená vada zmätočnosti).

35. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania matky maloletého z § 420 písm. f/ C. s. p. nevyplýva.

36. Najvyšší súd preto dovolanie matky podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. (ako neprípustné) odmietol.

37. Podľa § 444 ods. 1 C. s. p. dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 C. s. p. a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

38. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok